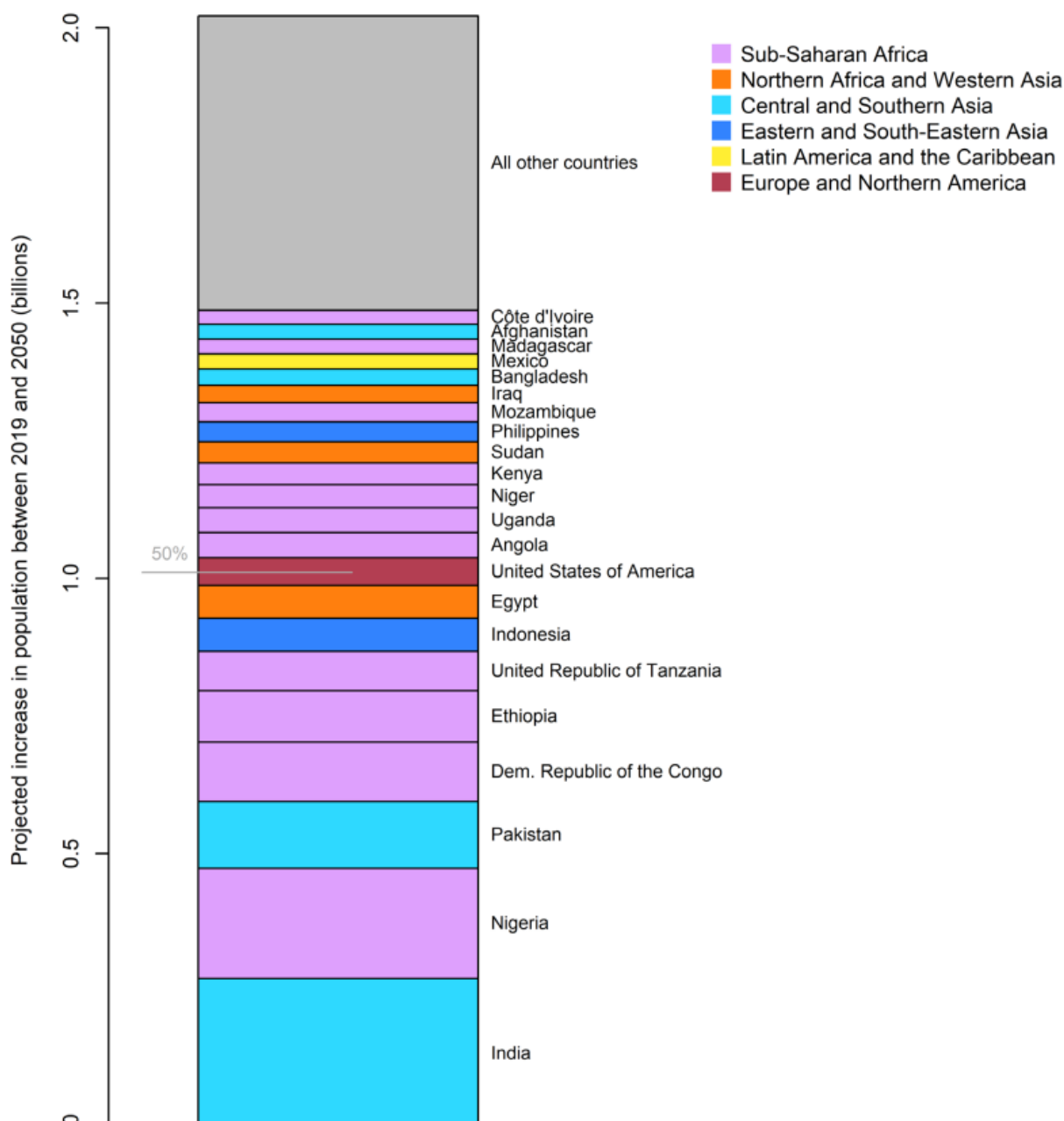

OSKA trendikaardid. Töäjõu- ja oskuste vajadust mõjutavad tulevikutrendid 2030

Maailma rahvaarv jätkab kasvamist, Eestis sõltub muutus peamiselt rändest

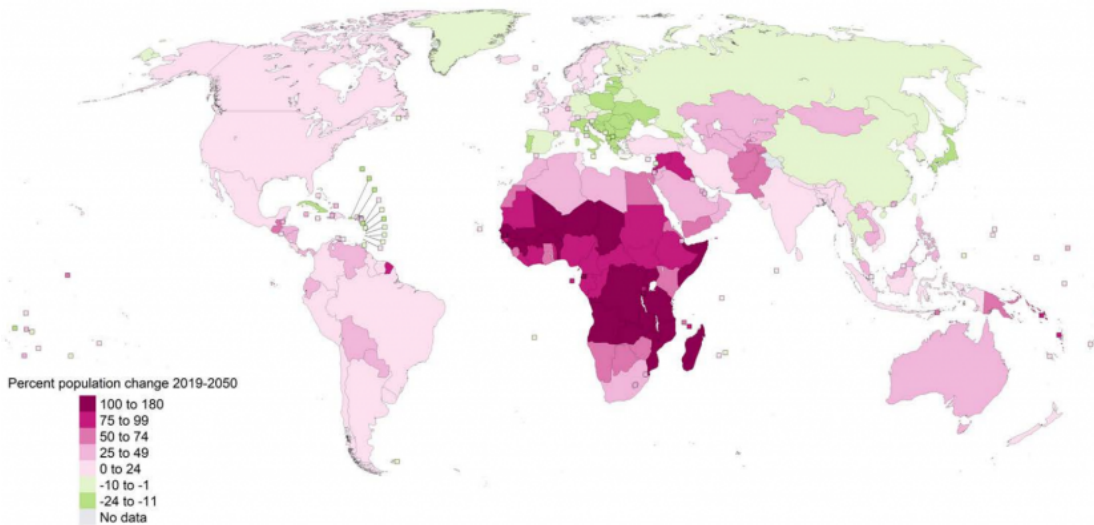
Trendi mõju avaldumine

1. **Maailma rahvaarv jõudis 2019. aastal 7,7 mld inimeseni.** Aastaks 2030 prognoositakse kasvu 8,5 mld ning aastaks 2050 koguni 9,7 mld inimeseni. ([United Nations, 2019a \[1\]](#)) (vt joonis 1)

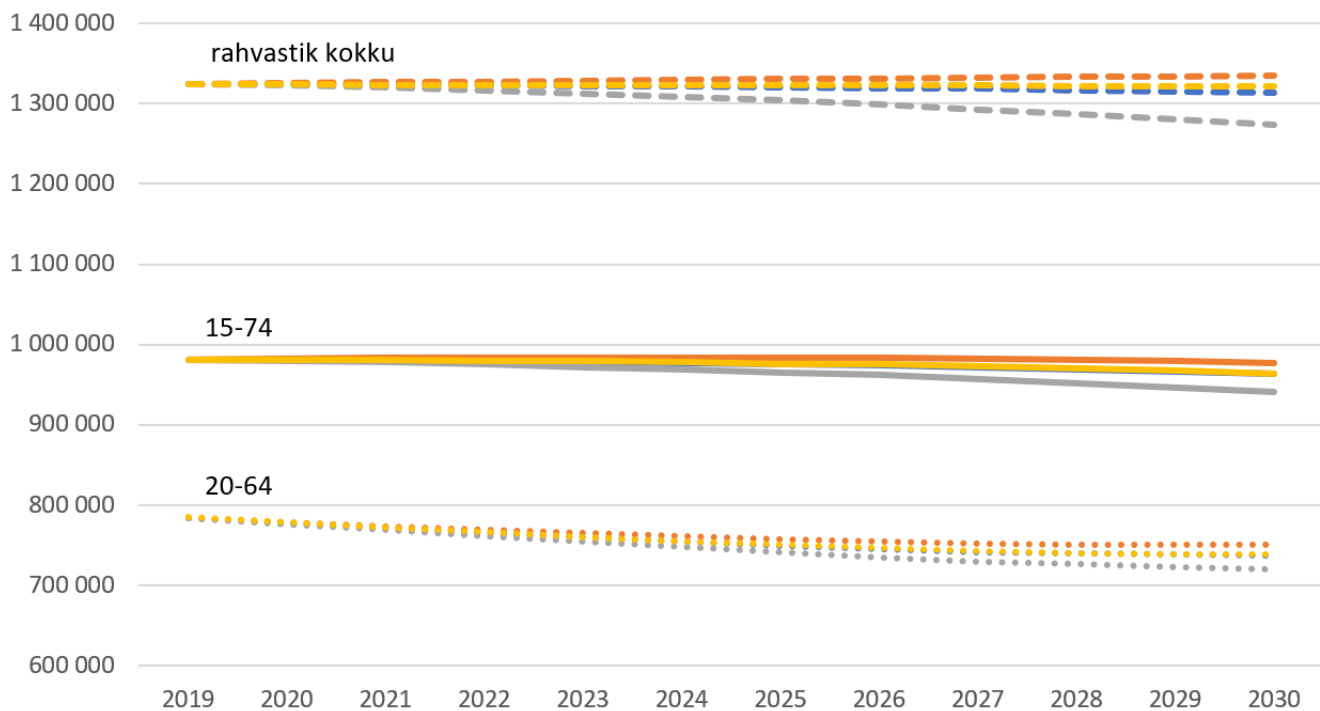
Joonis 1. Riigid nende osakaalu järgi rahvastiku prognoositavasse kasvu aastatel 2019–2050 (rahvastikuprognooosi keskmine stsenaarium). Allikas ÜRO ([United Nations, 2019a \[2\]](#))

2. **Tuleviku demograafia jagab maailma kaheks: üks osa on kasvava rahvastikuga ja teise osa rahvastik väheneb** ([European Strategy and Policy Analysis System, 2019 \[3\]](#); [United Nations, 2019a \[4\]](#)). (vt joonis 2) Umbes 60% maailma elanikkonnast elab riikides, mille rahvastik kahaneb või ei kasva ([ILO, 2019a \[5\]](#)).

Joonis 2. Rahvaarvu prognoositav muutus riigiti aastatel 2019–2050 (rahvastikuprognooosi keskmine stsenaarium). Allikas: ÜRO ([United Nations, 2019a \[6\]](#))

3. **Rohkem kui pool rahvastiku juurdekasvust aastani 2050 tuleb n-ö Sahara-taguse Aafrika riikidest** ([United Nations, 2019a \[7\]](#)). Aastal 2050 elab iga neljas maailma elanik Aafrikas ([ILO, 2019a \[8\]](#)). Rahvastiku kasv Aasias, Ladina-Ameerikas, Euroopas ja Põhja-Ameerikas jõuab oma haripunkti ning hakkab juba enne sajandi lõppu langema ([United Nations, 2019a \[9\]](#)).
4. **Prognooside kohaselt väheneb aastatel 2019–2050 ühe protsendi võrra või rohkem 55 riigi või piirkonna elanikkond**, seda enamasti madala sündimuse, aga mõnel pool ka suure väljarände tõttu. **Suurimat elanikkonna suhtelist vähenemist (20% või enam) on oodata Bulgaarias, Lätis, Leedus ja Ukrainas.** ([United Nations, 2019a \[10\]](#))
5. **Kahe kolmandiku EL-i piirkondade elanikkond väheneb aastaks 2050** (vrd 2019, NUTS 3 tase). Riigiti on rahvastikuprognooosides märkimisväärsed erinevused. Eestis kasvab elanikkond vaid pealinna piirkonnas, Lätis ja Leedus väheneb rahvastik kõigis piirkondades ning enamikus vähemalt 20%. ([Population projected..., 2021 \[11\]](#))
6. **Alates 1990. aastate algusest on Eesti rahvaarv vähenenud veerand miljoni inimese võrra.** Eesti inimarengu aruande (EIA) rahvastikuprognooosi kohaselt **jätub rahvaarvu vähenemine tõenäoliselt ka paari järgneva aastakümne vältel.** ([Puur jt, 2018 \[12\]](#); [Eesti Koostöö Kogu, 2017 \[13\]](#))
7. **EIA rahvastikuprognooosi kohaselt**, kui sisse- ja väljaränne oleksid tasakaalus ning sündimus jääks praeguse taseme lähedusse, **väheneks Eesti rahvaarv 2035. aastaks võrdluses praeguse kümnendi keskpaigaga (2015) 84 000 inimese võrra (-6,4%)** ([Puur jt, 2018 \[14\]](#); [Eesti Koostöö Kogu, 2017 \[15\]](#)).
8. **Statistikaameti rahvastikuprognooosi** ([Statistikaamet. Rahvastikuprognooos 2020-2080... \[16\]](#)) **põhistsenaariumi** järgi väheneb 15–74-aastaste inimeste arv 2030. aastaks 2019. aasta baastasemega võrreldes 1,8% ehk ca 17 500 inimese võrra. 20–64-aastaste vanuserühm kahaneb prognoosi kohaselt kiiremini, 5,9% ehk 46 600 inimese võrra. (vt joonis 3).

Joonis 3. Aastate 2019–2030 rahvaarv kokku ja tööealine elanikkond 2019. aasta rahvastikuprognosi järgi, neli stsenaariumi. Allikas: Statistikaamet ([Statistikaamet. Rahvastikuprognosis 2020-2080... \[17\]](#))

9. **Rahvastikuprognosi kõige optimistlikum stsenaarium** ([Statistikaameti 2019 rahvastikuprognosi 2. stsenaarium... \[18\]](#)) näeb aastaks 2030 ette tööealise elanikkonna (15–74) väikest, –0,3% langust, **kõige pessimistlikum stsenaarium** ([Statistikaameti 2019 rahvastikuprognosi 3. stsenaarium... \[19\]](#)) 4% langust (vt joonis 3). Ka 20–64-aastaste vanuserühma kahanemine sisaldub kõigis stsenaariumides, kõikides 2030. aastaks 4,3%-st 8,1%-ni.
10. Lähema paarikümne aasta vaates võib iga-aastane paari tuhande inimese võrra **positiivne rändesaldo pidurdada Eesti rahvaarvu muutumist** rohkem kui sündimuse suurenemine ([Puur jt, 2018 \[20\]](#)).

Vaata lisaks megatrendi [Rahvastikumuutused suunavad arengut](#).

Trendi mõju ühiskonnale, majandusele, haridusele

1. **Maailma rahvastiku kasv mõjutab laialdaselt globaalset julgeolekut, rännet, energia tarbimist, sotsiaalseid ja majanduslikke arengusuundumusi, elukeskkonda ning paljusid muid valdkondi** ([Arenguseire Keskus, 2020b \[21\]](#)). Tööealiste inimeste vähenev osakaal avaldab survet sotsiaalkaitstesüsteemidele ([United Nations, 2019b \[22\]](#)).
2. **Maailma rahvastiku jätkuv kiire kasv on proovikiviks säästva arengu tagamisel.** 47 kõige vähem arenenud riiki on ühtlasi ka kõige kiirema rahvaarvu kasvuga riikide hulgas, mitmes neist prognoositakse elanikkonna kahekordistumist aastaks 2050 (vrd 2019). ([United Nations, 2019a \[23\]](#))
3. ÜRO hinnangul peaksid vananeva elanikkonnaga riigid astuma samme, et kohandada riiklikku poliitikat ja programme eakate inimeste kasvava osakaaluga vastavaks ([United Nations, 2019a \[24\]](#)).
4. **Naiste kasvav haridustase** ja sellest tulenev sisenemine tööturule suurendab hõivet, ennekõike kolmanda maailma riikides ([Eamets, 2018 \[25\]](#)).
5. **Vähenev sündimus Euroopas on osaliselt soolise ebavõrdsuse kõrvalmõju.** Euroopa naised teevad rohkem kui kaks korda rohkem koduseid töid, teenivad 16,2% vähem kui meeskolleegid ja naiste tööhõive määr on 10% madalam kui meestel. ([European Strategy and Policy Analysis System, 2019 \[26\]](#))

6. **Kuigi naistel on keskmiselt kõrgem haridustase kui meestel, on naiste seas endiselt vähem juhte**, naiste palk on madalam ning naised on ülesindatud teatud tööturuvaldkondades (sh mitteametlik töäjõud ja palgata peretöö) (ILO, 2019a [27]). (Vt ka trendi [Väärtusmaailm teiseneb > Suurenev sotsiaalne sidusus leevendab sotsiaalset ebavõrdsust.](#))
7. **Eesti Statistikaameti andmetel oli naiste brutotunnitasa 2019. aastal 17,1% väiksem kui meestel.** Sooline palgalõhe vähenes aastaga 0,9 protsendipunkti. Palgalõhe on alates 2013. aastast vähenenud 7,7 protsendipunkti. ([Sooline palgalõhe..., 2020 \[28\]](#))
8. Rahvastikukao peatamise ja Eesti rahvaarvu stabiliseerimise eesmärgi saavutamisel tuleks **panustamist perepoliitikasse** ja seeläbi saavutatavat sündimuse suurenemist käsitleda **alternatiivina sisserände hoogustamisele** ([Puur jt, 2018 \[29\]](#)).

Vaata lisaks megatrendi [Rahvastikumuutused suunavad arengut.](#)

Allikad

- [1.](#) [2.](#) [4.](#) [6.](#) [7.](#) [9.](#) [10.](#) [23.](#) [24.](#) United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019a). **World Population Prospects 2019: Highlights (ST/ESA/SER.A/423)**. Kasutatud 28.03.2021, https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2019_Highlights.pdf
- [3.](#) [26.](#) European Strategy and Policy Analysis System (ESPAS) (2019). **Global Trends to 2030: Challenges and Choices for Europe**. Gaub, F. (toim.). [doi:10.2872/074526](https://doi.org/10.2872/074526)
- [5.](#) [8.](#) [27.](#) ILO (2019a). **Changing business and opportunities for employers' and business organizations**. International Labour Office and International Organisation of Employers – Geneva: ILO and IOE. Kasutatud 9.03.2021, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---act_emp/documents/publication/wcms_679582.pdf
- [11.](#) **Population projected to decline in two-thirds of EU regions.** (2021). Eurostat, 30. aprill. Kasutatud 17.05.2021, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210430-2>
- [12.](#) [14.](#) [20.](#) [29.](#) Puur, A., Eamets, R., Piirits, M., Klesment, M. (2018). **Integreeritud rahvastiku- ja hõiveprognoos: Eesti valikud aastani 2100**. Riigikogu Toimetised 38/2018. Kasutatud 22.03.2021, <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2018/12/Integreeritud-rahvastiku-ja-h%C3%B5iveprognoos-Eesti-valikud-aastani-2100.-Puur-Eamets-Piirits-Klesment.pdf>
- [13.](#) [15.](#) Eesti Koostöö Kogu (2017). **Eesti inimarengu aruanne 2016/2017. Eesti rändeajastul**. Tammaru, T. Eamets, R., Kallas, K. (toim.). Kasutatud 17.05.2021, <https://www.2017.inimareng.ee/>
- [16.](#) [17.](#) **Statistikaamet. Rahvastikuprognoos 2020-2080 (4 stsenaariumi, aluseks 1. jaanuari 2019 rahvaarv)**. Statistikaameti andmebaas, tabelid RV086-RV088. Kasutatud 2.04.2021, <https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik>
- [18.](#) **Statistikaameti 2019 rahvastikuprognoosi 2. stsenaarium:** summaarne sündimuskordaja 1,9, aastane välisrändesaldo +3000.
- [19.](#) **Statistikaameti 2019 rahvastikuprognoosi 3. stsenaarium:** summaarne sündimuskordaja 1,72, aastane välisrändesaldo 0.

21. Arenguseire Keskus (2020b). **Globaalsed jõujooned 2035. Stsenaariumid ja tähendus Eesti jaoks.** Tallinn: Arenguseire Keskus. Kasutatud 31.03.2021, https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2020/02/2020_globaalsed-joujooned_aruanne.pdf
22. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019b). **World Population Prospects 2019: Highlights. Ten key findings.** Kasutatud 22.03.2021, https://www.connaissancedesenergies.org/sites/default/files/pdf-actualites/WPP2019_10KeyFindings.pdf
25. Eamets, R. (2018). **Mis suunas areneb tulevikumajandus ja mis oskusi siis vajatakse?** Riigikogu Toimetised 37, 31:42. Kasutatud 22.03.2021, <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2018/06/Eamets.pdf>
28. **Sooline palgalõhe väheneb, aga visalt.** (2020). Statistikaamet, uudised, 22. juuli. Kasutatud 28.03.2021, <https://www.stat.ee/et/uudised/pressiteade-2020-087>